

**ABDULLA QAHHOR HIKOYANAVISLIK MAHORATINING BADIY-
ESTETIK ASOSLARI**

Murotaliyeva Shahzoda

Annotatsiya: *Ushbu maqolada o‘zbek adabiyotining yirik namoyandasi Abdulla Qahhor hikoyalarining badiiy xususiyatlari, yozuvchi uslubidagi ixchamlik va obrazlar yaratish mahorati ilmiy tahlil qilinadi. Adibning "kichik janr" orqali ulkan ijtimoiy muammolarni ifodalash usullari va o‘zbek tili leksikasidan foydalanish san’ati tadqiq etilgan.*

Kalit so‘zlar: *Abdulla Qahhor, o‘zbek hikoyachiligi, badiiy detal, satira, "kichik odam" fojiasi, stilistik ixchamlik, realizm, psixologizm, laconism.*

KIRISH

Yigirmanchi asr o‘zbek adabiyoti tarixida Abdulla Qahhor hikoyanavislik janrini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘targan ijodkor hisoblanadi. Uning ijodi nafaqat milliy adabiyot, balki jahon adabiyoti an‘analari (xususan, A.P. Chexov uslubi) bilan hamohang ravishda shakllandi. Qahhor hikoyalari o‘zining pishiqligi, tahrirning mukammalligi va har bir so‘zning semantik yukiga egaligi bilan ajralib turadi. Adib "so‘zda sigan, ma’noda keng" tamoyilini o‘z ijodining bosh mezonini qilib belgilagan.

Asosiy qism: Ijtimoiy borliq va xarakterlar tahlili

Qahhor hikoyalarining markazida ko‘pincha "kichik odam" va uning ijtimoiy muhit bilan to‘qnashuvi turadi. Yozuvchi qahramonlari orqali o‘sha davr jamiyatining ma’naviy-axloqiy inqirozlarini ochib beradi. Masalan, "Bemor" hikoyasida Sotiboldining xotini fojiasi orqali jamiyatdagi xurofot va chorasizlik tasvirlanadi. Muallif qahramonning ichki olamini tahlil qilishda psixologik tahlil usullaridan ustalik bilan foydalanadi.

"O‘g‘ri" hikoyasida esa adib satira tig‘ini amaldorlar va mustamlaka ma’muriyati vakillariga qaratadi. Hikoyada kulgi va fojia shunday sintez qilinganki, o‘quvchi qahramonning soddaligi ustidan kulsa-da, uning huquqsizligidan iztirobga tushadi. Bu esa Qahhorning realistik tasvir mahoratidan dalolat beradi.

Badiiy detal va uslubiy o‘ziga xoslik

Abdulla Qahhor uslubining eng muhim qirrasini — bu badiiy detaldir. Yozuvchi uzun va zerikarli ta’riflardan qochib, bitta detal orqali butun bir manzarani yoki personaj xarakterini chizib beradi. Uning hikoyalarida ortiqcha jumla yoki shunchaki bezak uchun xizmat qiladigan so‘zni uchratmaysiz.

Adibning tili — o‘zbek adabiy tilining eng toza va shirali namunalaridan biridir. U xalq iboralari, maqollar va jonli so‘zlashuv tilidan o‘ta ehtiyotkorlik bilan, asarning umumiy badiiy ruhiga mos holda foydalanadi. Har bir dialog qahramonning ijtimoiy qatlamini, uning intellektual darajasini va ruhiy holatini ochib berishga xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Abdulla Qahhor hikoyalari o‘zbek milliy prozasining oltin fondidan munosib o‘rin egallagan. Adib o‘z asarlari bilan badiiy asarni qanday tahrir qilish va so‘z ustida qanday ishlash lozimligini ko‘rsatib berdi. Uning hikoyalari bugungi kunda ham o‘zining dolzarbligini yo‘qotmagan bo‘lib, insoniyatni ma’naviy yuksaklikka va ijtimoiy adolatga chorlashda davom etmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qahhor A. Tanlangan asarlar. Hikoyalar. — Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi adabiyot va san’at nashriyoti, 1987.
2. Qo‘shjonov M. Abdulla Qahhor mahorati. — Toshkent: Fan, 1988.
3. Sharafiddinov O. Ijodni anglash baxti. — Toshkent: Sharq, 2004.
4. Sultonov I. Abdulla Qahhor: Hayoti va ijodi. — Toshkent: O‘qituvchi, 1967.

Global
Science
Publication